

**9th INTERNATIONAL NEW YORK
CONFERENCE ON
EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY
RESEARCH & PRACTICES
PROCEEDINGS BOOK**

**October 1-3, 2023
Manhattan, New York City**

**Editor
Prof. Anna Kopiczko**

15.10.2023
ISBN: 978-1-955094-52-8

**9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON
EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY
RESEARCH & PRACTICES**

October 1-3, 2023

Manhattan, New York City

www.nyconference.org

PROCEEDINGS BOOK

Editor

Prof. Anna Kopiczko

By

Institute of Economic Development and Social Research Publications ®

E-Mail: info@iksadkongre.org

www.iksadinstitute.org.tr

All rights of this book belong to İKSAD. It may not be copied or reproduced without permission. Legal and ethical responsibility of the works in the book belongs to the authors.

Published by Liberty Publications - 2023©

LIBERTYACADEMIC is a part of LIBERTYPUBLISHER OF BOOKS

Head office New York, USA

+1 (314) 597-037280

Maiden Lane, 21st Floor /8Water Street Corridor

New York, NY 10038

www.libertyacademicbooks.com

editor@libertyacademicbooks.com

ISSUED 15.10.2023

ISBN: 978-1-955094-52-8

Conference Identification

CONFERENCE NAME

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON
EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY
RESEARCH & PRACTICES

DATE AND PLACE

October 1-3, 2023
Manhattan, New York City

ORGANIZATION

IKSAD - Institute of Economic Development and Social
Research &
Liberty Publishing House

PARTICIPANT COUNTRIES-26

*USA, Türkiye, Nigeria, Algeria, Brazil, Georgia, Italy, Kosovo, Republic of North Macedonia,
India, Albania, Poland, Serbia, Azerbaijan, Vietnam, Bosnia and Herzegovina, Kazakhstan,
South Africa, Ethiopia, Hungary, Greece, Republic of Croatia, Ukraine, Mongolia, Slovenia,
Uzbekistan.*

NUMBER OF ACCEPTED PAPERS: 80

NUMBER OF REJECTED PAPERS: 30

TOTAL NUMBER OF PAPERS FROM TURKEY: 29

TOTAL NUMBER OF INTERNATIONAL PARTICIPANTS: 51

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review
process

CONFERENCE LANGUAGES

English, Turkish

PRESENTATION

Oral Presentation/ Face to Face and Virtual

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

THE REBIRTH OF VINYL RECORDS IN A DIGITALIZED MUSIC INDUSTRY: PREDICTIONS ON THE FUTURE OF VINYL RECORDS IN THE MUSIC INDUSTRY

Mihalis Kuyucu

Prof. Dr., İstanbul Galata Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Orcid No: 0000-0002-1931-6844

Abstract

Although the emergence of music dates back centuries, the recording of music is not that old. Edison's invention of the phonograph in 1877 and Berliner's invention of the gramophone in 1887 paved the way for the recording of music. The first recordings were made on materials called records. Stone Records, which became widespread as the twentieth century began, were later replaced by 78, 33 and 45 rpm records. While 78 rpm records could be recorded for an average of four minutes, the American Columbia company invented the so-called long play records, which were called 33 rpm records with an actual speed of 33 1/3 per minute. Playing an important role in the popularization of music, 33 rpm records were the only music listening tool in the world until the invention of cassettes by Philips in 1963. In 1982, with the invention of CDs by Sony and Philips, records became the most popular music listening tool in the music industry along with cassettes and CDs in the late twentieth century. The music industry entered the twenty-first century with CDs dominating the market. With the widespread use of CDs, records were discontinued in the nineties. Although records were not completely out of circulation, newly released albums were not released on vinyl during this period and the vinyls appealed only to nostalgia lovers. In the twenty-first century, the vinyl record movement that resumed in the US made vinyl records popular again in the 2010s, when music was listened to on digital platforms. In this study, a descriptive research was conducted on the re-popularization of vinyl records, which started in the USA and spread all over the world and Turkey over time. In the first part of the study, a literature review was conducted on the history of music recording and the place of records in the history of the music industry. In the second part, the factors causing the increasing popularity of records, which are also in demand in Turkey, were investigated. In this context, in-depth interviews were conducted with a total of 81 people studying music at conservatories. In the research, opinions and predictions about the reasons for the increasing demand for vinyl records in Turkey and the future place of vinyl records in the music industry were compiled. According to the results of the research, there is an opinion that record sales will surpass CD sales in the future.

Keywords: Music, Music Industry, Phonograph, Vinyl, LP, Record Industry.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

DİJİTALLEŞEN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDE PLAKLARIN YENİDEN DOĞUŞU: VİNİL PLAKLARIN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDEKİ GELECEĞİ HAKKINDA ÖNGÖRÜLER

Özet

Müziğin ortaya çıkışı yüzyıllar öncesine dayansa da müziğin kayıt altına alınması o kadar eski değildir. Edison'un 1877 yılında fonografı, Berliner'in 1887'de gramofonu icat etmesiyle beraber müziğin kayıt altına alınmasının da yolu açılmıştır. İlk kayıtlar taş plak olarak adlandırılan materyallere yapılmıştır. Yirminci yüzyıla girerken yaygınlaşmaya başlayan taş plaklar daha sonra yerini 78, 33 ve 45 devirli plaklara bırakmıştır. 78 devirlik plaklara ortalama dört dakikalık kayıt yapılabilirken Amerikan Columbia şirketi 33 devirlik plak olarak adlandırılan gerçek devirleri dakikada 33 1/3 olan ve long play (uzun çalar) olarak adlandırılan plakları icat etmiştir. Müziğin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynayan 33 devirli plaklar 1963 yılında Philips'in icat ettiği kasetlerin ortaya çıkmasına kadar dünyadaki tek müzik dinleme aracıydı. 1982 yılında Sony ve Philips ortaklığında icat edilen CD'lerin ortaya çıkması ile yirminci yüzyılın sonlarında plaklar kaset ve CD'ler ile birlikte müzik endüstrisinin en popüler müzik dinleme araçları oldu. Müzik endüstrisi yirmi birinci yüzyıla CD'lerin piyasayı domine etmesi ile girmiştir. CD'lerin yaygınlaşması ile beraber plaklar doksanlı yıllarda üretilmemeye başladı. Plaklar tamamen tedavülden kalkmasa da yeni yayınlanan albümler bu süreçte plak olarak basılmamaya başlanmış ve plaklar sadece nostalji tutkunlarına hitap etmiştir. Yirmi birinci yüzyılda ABD'de yeniden başlayan plak akımı müziğin dijital platformlardan dinlendiği 2010'lu yıllarda plakları yeniden popüler hale getirmiştir. Bu çalışmada ABD'de başlayan ve zamanla tüm dünyaya ve Türkiye'ye de yayılan plakların yeniden popüler olması ile ilgili bir betimsel araştırma yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde müzik kayıt tarihi ve plakların müzik endüstrisi tarihindeki yeri hakkında bir literatür araştırması yapılmıştır. İkinci bölümde Türkiye'de talep gören plakların popülerliğinin artmasına neden olan faktörler araştırılmıştır. Bu kapsamda konservatuvarda müzik eğitimi alan toplam 81 kişi ile derinlemesine mülakatlar yapılmıştır. Araştırmada Türkiye'de satışları artan plakların gördüğü bu talebin nedenleri ve plakların geleceğinin müzik endüstrisindeki yeri hakkında görüşler ve öngörüler derlenmiştir. Araştırma sonuçlarında gelecekte plak satışlarının CD satışlarını geçeceği yönünde bir görüş öne çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik Endüstrisi, Fonograf, Plak, LP, Plak Endüstrisi.

GİRİŞ: VİNİL PLAKLAR ÜZERİNE

Müziğin fiziksel dağıtımı için yaygın format olan vinil plakların uzun ve büyüleyici bir tarihi vardır. 19. yüzyılın sonlarındaki başlangıcından 20. yüzyılın ortalarındaki en parlak günlerine ve son zamanlarda yeniden canlanmalarına kadar, vinil plaklar dünyanın dört bir yanındaki müzik tutkunları için özel bir değeri bulunmaktadır.

Vinil plaklar genellikle 120 veya 140 gramlık ağırlıklarda üretilir, modern baskılar ağırlıklı olarak 180 gramdır bu daha hafif plakların kırılabilirliğini ve hasara karşı duyarlılığını azaltır. Japonya'da 200 gramlık plaklar da üretilmiştir. Genel olarak 200 gramlık plaklar, fiziksel hasara karşı dirençleri ve ses kalitesini olumlu yönde etkileyen daha derin oluklara sahip olmaları nedeniyle daha kaliteli kabul edilir (Bartmanski & Woodward, 2018:03)

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Japon baskıları, öncelikle kullanılan malzemenin üstün kalitesinden dolayı hem müzik tutkunları hem de koleksiyoncular tarafından oldukça rağbet görmektedir. Japon baskıları için geri dönüştürülmemiş, saf ve ham vinil malzemeyi ifade eden "virgin vinyl" kullanır. Çağdaş kayıtların çoğunda ses aktarımını önemli ölçüde etkileyen düşük maliyetli geri dönüştürülmüş malzeme kullanır. Saf vinilden yapılmış bir albüm ile yaklaşık %90 saf vinilden yapılmış bir albüm karşılaştırıldığında, %10 geri dönüştürülmüş malzeme içeriğinin bile ses bozulmasına neden olabilmektedir (Osborne, 2018:46).

Plak genellikle dinleme deneyimleri için "klasik", "gerçek" ve "otantik" format olarak algılanmıştır. The Beatles, Bob Dylan, The Rolling Stones ve Miles Davis gibi ikonik sanatçılar, formatı göz önünde bulundurarak ünlü müziklerini plak olarak yayınlamışlardır. Hevesli ve müziğe ciddi bakan dinleyiciler, plağı müzikal türle bağ kurmanın özgün ve uygun yolu olarak görmektedir. Vinilin miras yönü, kutlanan ve değer verilen görsel bir bileşen sağlayan sanatsal kapaklar, özel kol ekleri ve katlanır kılıflar gibi malzeme bağlantıları ile güçlendirilmiştir. Plaklarda albüm, sanatçılar ve plak şirketiyle ilgili bilgiler, dinleme deneyimini geliştiren içerikler de bulunmaktadır. Plak, çeşitli yerel-küresel hikayeleri aktaran seri üretilen bir meta olarak giderek daha fazla tanınır hale geldikçe, vinil plakları ve kılıflarını sergileyen sanat galerilerinde ve sergilerde önemi arttırmaya devam etmektedir (Bartmanski & Woodward, 2018:11). Sadece müzik tüketimi açısından değil, ikonik bir nesne olarak varlığını sürdüren plaklar geçmişte sahip oldukları popülerliğe günümüzde yeniden kavuşmaya başlamıştır.

PLAKLARIN ORTAYA ÇIKIŞI VE YAYGINLAŞMASI

Vinil plakların hikayesi, 19. yüzyılın sonlarında, 1877'de Thomas Edison'un fonografi icat etmesiyle başlamıştır. Edison, icadında sesi depolamak ve yeniden üretmek için silindirik bir format kullanmıştır. Sadece bir yıl sonra, 1878'de Emile Berliner, gramofon kaydı için yassı diski piyasa sunmuştur. Bu ilk kayıtlar, gürültülü çalma sağlayan ve tek bir diskte depolanabilecek ses miktarını sınırlayan kırılğan bir malzemedden yapılmıştır (Osborne, 2016:55).

1930'larda polivinil klorürün (PVC) tanıtımı, kayıt endüstrisini dönüştürmüştür. PVC (veya vinil), kayıtlar için daha sessiz, daha dayanıklı bir malzeme sunarak daha uzun oynatma süreleri ve daha yüksek ses doğruluğu sağlamıştır (Akovali, 2012). 1948'de Columbia Records, bir yüzde 22 ilk dakikaya kadar ses depolayabilen, formatta devrim yaratan ve vinil plağın altın çağının yolunu açan 33 1/3 RPM uzun çalar (LP - Long Play) kaydını piyasaya sürmüştür (Hartsock, 2015:65).

Müzik alanında basit ama önemli bir buluş olan vinil plaklar, sesin polivinilkarbon veya PVC olarak bilinen esnek bir malzemeye işlenmesiyle yaratılmıştır. Ses, bir kaynaktan merkeze doğru dairesel bir hareketle özel bir iğne kullanılarak malzeme üzerine kazınarak vinil yüzeyinde oluklar oluşturularak iletilir. Her oluk, iğnenin titreşmesine neden olan belirli bir frekans değerine karşılık gelir ve ortaya çıkan manyetik akım, kartustaki bobinler aracılığıyla ses dalgalarına dönüştürülür. Orijinal kayıt vinil üzerine yapıldıktan sonra, bir kalıp çıkarılır ve seri üretim için kopyalar oluşturmak üzere kullanılır (Winters, 2016:27).

Vinil kayıt kalitesinin önemli bir yönü, kayıt için kullanılan referans standardıdır. RIAA (Amerika Kayıt Endüstrisi Birliği) standartları, Rusya ve Japonya gibi bazı istisnalar dışında genel olarak dünya çapında kabul görmektedir. RIAA standartlarının ortaya çıkmasından önce, kayıtlar çok farklı ve

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

tutarsız kalite seviyelerinde üretilmiştir. Elektrikli gramofonlarla kullanılmak üzere tasarlanan 1938 öncesi kayıtlar, o kadar düşük frekanslı eğrilerle oluşturulmuştur ki, birçok ses kaydedilememiştir. Daha sonra genel kabul görmüş kayıt standardıyla 78 RPM kayıtları okumak için kullanılan frekans eğrisi olmuştur. Ancak bu da tüm kayıtlar için uygun olmadığından her şirket kendi frekans eğrisini oluşturmuştur. Hemen her şirketin kendi frekans aralığı ile kayıt yapması, ses kalitesinde tutarsızlıklara neden olmuştur. Bazı kayıtlarda keskin, rahatsız edici yüksek frekanslar bulunurken, diğerlerinde sürekli düşük frekanslı bir uğultu olmuştur. Bazı durumlarda ise müziğin baskın sesi nedeniyle vokaller neredeyse hiç duyulmuyordu. Bu tutarsızlıklar dinleyiciler arasında memnuniyetsizliğe ve kayıt sürecinde sorunlara yol açmıştır (Vogel & Vogel, 2011:21; Gravereaux, 1985).

RIAA frekans eğrisi veya RIAA Eşitleme, 1952'de RCA mühendislerinin bu tutarsızlıkları gidermek için standartlaştırılmış bir çözüm üzerinde çalışmaya başlamasıyla tanıtılmıştır. İdeale yakın bir frekans eğrisinin geliştirilmesi ile standardizasyona doğru ilk adımı atılmıştır. Tartışmalar devam ederken RIAA, RCA'nın önerdiği frekans eğrisini standart olarak kabul etme kararını açıklamıştır. Birçok teknik yön de standartlaştırılmış ve 1955 yılına kadar büyük şirketler RIAA standartlarını kabul etmiştir (Hoose, 2018:17).

1952'den itibaren, kayıt standartları için kabul edilen değerler Amerikan baskıları için aynı kalmış, ancak Avrupalı plak şirketleri 1960'lara kadar kendi standartlarını kullanarak plak üretmeye devam etmiştir. Ayrıca, birçok Asya ülkesi (Rusya ve Japonya hariç) bu standartları 1975 yılına kadar benimsememiştir.

Plaklar, 1950'li ve 1960'lı yıllarda kullanım açısından altın çağını yaşamıştır. Bu altın çağda standartların belirlenmiş olması ve 33'lük ve 45'lik plakların yaygınlaşması da etkili olmuştur. 45 RPM kayıtlar, 78 RPM kayıtlara rakip olarak 1949 yılında tanıtılmıştır. 1950'lerde RIAA (Amerika Kayıt Endüstrisi Birliği) standartlarının benimsenmesi, kayıt sürecini düzene sokarak endüstri genelinde daha tekdüze hale getirmiştir. Bu gelişme, 33 RPM kayıtları standart hale gelse de 45 RPM formatının devam etmesini sağlamıştır (Fleiner, 2014).

Şekil 1. İlk Üretilen Plak Formatları (33 1/3 – 78RPM – 45 RPM)

45 RPM kayıtlarının kalıcı öneminin bir nedeni, tarihsel değerleridir. 1950'lerde RCA, bazı Walt Disney film müziklerini 45 RPM kayıtlarına basmaya başlamış ve bu renkli, resimli kapaklar halkın dikkatini çekmiştir. Ayrıca 33 RPM albümleri çıkmadan önce sanatçılar ilk olarak 45 RPM plaklarında single çıkararak şarkının başarılı olup olmayacağını adeta kontrol etme imkanına

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

kavuşmuştur. Bu nedenle de birçok 45 RPM single yalnızca bir kez basılmış ve bunların ham, değiştirilmemiş versiyonları koleksiyoncu öğeleri haline gelmiştir (Granata, 2002:1329).

Şekil 2 . 45 RPM Plak

1960'lar, radyo ve müzik kutusunun ortaya çıkması nedeniyle 45 RPM kayıtlarının popülaritesinde bir canlanma görmüştür. Sanatçılar, radyoda yayın süresini güvence altına almak için şarkılarını hızlı bir şekilde yayınlamış ve bu da genellikle yılda birkaç 45 RPM single'ın yayınlanmasına yol açmıştır. Bu hızlı çıktı çok şarkıdan oluşan bir albüm derlemeyi zorlaştırmıştır. Ancak 45 RPM single'lar birçok müzisyen için piyasada tutunmak ve isimlerinin unutulmasının önüne geçmek için can simidi olmuştur. 33 RPM hıza sahip 7 inçlik plakları kullanan Müzik kutuları, sonunda 45 RPM'ye standardize edilmiş ve sanatçıların en popüler şarkılarının yıllarca özel müzik kutusu kayıtlarına kaydedilmesine yol açmıştır (Kaiser, 2017:62).

Şekil 3. Plak Kullanarak Çalışan Müzik Kutusu (Juke Box)

Vinil plakların yüksek kullanım ömrüne dikkat çekmek gerekir. Plaklar yüksek kullanım ömürlerini üretim sürecine ve dijital olarak veya manyetik bir taşıyıcı yerine fiziksel olarak kazınmış oluklarda veri depolamaya borçludur. Güneş ışığı, ısı ve toz, etkilenen bir kaydın dinleme deneyimini etkileyebilirken, vinil plaklar çoğu durumda, onlarca yıllık kullanımdan sonra bile oynatılabilir olmaktadır. CD'lerin beklenen maksimum ömrü 30 yıl, disketlerin 15 yıl, kasetlerin ise 10 yıl iken, vinil plaklar için bu süre 100 yıldır (Statista, 2022a).

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Extended Play (EP) formatı özellikle alternatif müzik hareketleriyle bağlantılı olarak 1970'lerde ortaya çıkmıştır. EP'ler, 45 RPM single ile 33 RPM LP arasında bir ara format olarak hizmet etmiş ve tipik olarak dört ila beş şarkı içermiştir. Toplam süresi yarım saatin altındadır. EP'lerin ortaya çıkışı, bir albümü dolduracak kadar şarkıya sahip olmayan ve sınırlı materyallerini basmak için plak şirketleri bulmakta zorlanan alternatif müzik sanatçıları ve gruplarından büyük ölçüde etkilenmiştir. Bunun üzerine plak şirketleri EP'ler üretmeye başlamıştır. Bu EP'ler önce hızla popülerite kazanmış, ancak alternatif müzik akımlarının zayıflamasıyla düşüşe geçmiştir (Knowlton, 2020:2).

Gramofonun İstanbul'a gelişi 7-8 yılı (1896-97) bulmuştur. Osmanlı Devletine ilk önce Favorit ve Zonopgon gelirken sonrasında 1903 yılında Gramophon Concert Record gelmiştir. Bu müzik şirketleri tek yüzünde kayıtlı plaklar yayınlamıştır. Bu plaklarda Türkçe, Rumca, Ermenice, Arapça, Arnavutça eserler yer almaktaydı. Türkiye'de ilk plak kayıtları bir Alman ses teknisyeni olan Tantix İstanbul'da Yeni Cami önünde açtığı dükkanda gerçekleştirmiştir. 1905 yılında Beka adlı şirket Türkçe ve Yunanca, 1908 'de Odeon ve Lyrophon firmaları Türkçe, İspanyolca ve Yunanca plaklar kaydetmiştir. 1909 yılında ise Pathe , Türkçe plaklar üretmiştir (Bangir, 2021:13).

Muammer Karabey Türkiye'de 1950 yılına kadar taş plak ve gramofonun beklenin üzerinde bir talep gördüğünü söylemiştir. Karabey bu döneme kadar Türkiye'de plak ve gramofonların beklenenden daha fazla sattığını söyleyerek bunun nedeni ile ilgili olarak “...bütün dünyada radyo verici istasyonları geliştiği ve yaygınlaştığı halde Türkiye'de gelişmemiştir. Her yerde elektrik yoktu. Bazı belediyelerin küçük güçlü jeneratörleri akşamları ancak bir kaç saat için çalışmaktaydı. Önemli olan bu noktada radyo yayınlarının içeriği idi. Müzik olarak Batı müziği ağırlıklı yayın yapıyordu. Halk bundan bir şey anlamıyordu. Müzik başladığında hemen radyosunu kapatıyordu. Gramofon ve plaklar kurtarıcı olmuştu.” Yorumunu yapmıştır. (Plaklık,2021:15).

PLAKLARA RAKİP FORMATLARIN ÇIKIŞI VE PLAKLARIN DÜŞÜŞ DÖNEMİ

20. yüzyılın ikinci yarısında müzik teknolojisinde hızlı gelişmeler yaşanmış bu da müzik tüketimi için baskın format olarak vinil plak kullanımının düşüşüne yol açmıştır.

Vinilin üstünlüğüne yönelik ilk büyük meydan okuma, 1960'larda kasetin piyasaya sürülmesiyle ortaya çıkmıştır. Philips tarafından geliştirilen kompakt kaset, vinil kayıtlara göre artan taşınabilirlik, satın alınabilirlik ve kullanım kolaylığı gibi çeşitli avantajlar sunmuştur. Kasetler, taşınabilir oynatıcılara kolayca takılabile, bir kasetten diğerine kaydedebilme gibi özelliklere sahiptir.

Kaset formatı, formatın genç nesiller arasındaki popüleritesini daha da artıran şarkıların kişisel olarak kütürlüğünü yaptığı derlemeler olan mixtape'lerin kolayca oluşturulmasını ve paylaşılmasını sağlamıştır. Kasetlerin esnekliği ve rahatlığı, tüketicileri bu yeni formata yöneltmiştir. Eğilimle beraber plak satışlarında düşüş yaşanmıştır (Osborne, 2018:32).

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Şekil 4. Plakların Popülerliğini Elinden Alan Kasetler (MC)

Vinil plaklara yönelik bir sonraki büyük tehdit, 1982'de Philips ve Sony'nin ortak girişimi olarak piyasaya sürülen kompakt disk (CD) olmuştur. CD'ler, daha yüksek ses doğruluğu, daha uzun çalma süreleri ve tekrarlanan kullanımla ilişkili aşınma ve yıpranmaya karşı dirençli ve daha dayanıklı bir format olduğundan hem vinil hem de kaset bantlara göre daha yüksek ses kalitesi sunan bir materyal

CD'ler ayrıca, dinleme deneyimini iyileştiren anında parça erişimi ve dijital hata düzeltme gibi özelliklerle daha uygun bir kullanıcı deneyimi sunmuştur. CD'lerin dijital doğası, hızla modernleşen bir toplum için formatın cazibesini daha da güçlendirerek, ortaya çıkan bilgisayar teknolojisiyle kolay entegrasyona izin vermiştir. 1980'lerin sonunda, CD satışları vinil plakları geçmiş ve büyük müzik şirketleri odak noktalarını CD'lerin üretimi ve dağıtımına kaydırmaya başlamıştır. Plak mağazaları, daha kazançlı CD formatı lehine plak envanterlerini kademeli olarak azaltmış ve pikap satışları da bir düşüş yaşamıştır (Straw, 2009:83).

Şekil 5. Philips & Sony İşbirliği İcat Edilen CD (Compact Disc)

1990'ların sonunda ve 2000'lerin başında dijital müzik dağıtımının ortaya çıkışı ve internetin yükselişi, vinil kayıtların düşüşünü daha da hızlandırmıştır. Türkiye özeline baktığımızda seksenlerin sonlarında vinil üretimi durmuştur. İki binli yıllarında başında kasetlerde yerini CD'lere bırakmış ve 2010lu yıllarda kaset üretim tamamen durmuştur.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Dijital dönüşümün sonucunda ortaya çıkan MP3'ler dijital ses dosyalarının ve Napster gibi dosya paylaşım platformlarının piyasaya sürülmesiyle, müzik tüketicileri fiziksel formatlardan tamamen uzaklaşmaya başlamış ve dijital indirmelerin kolaylığını ve aracısızlığını benimsemiştir.

Spotify ve Apple Music gibi müzik akış hizmetlerinin geliştirilmesi, dijital müzik tüketiminin evrimleşmesine neden olmuş ve kullanıcılar fiziksel depolama veya mülkiyete ihtiyaç duymadan geniş müzik kitaplıklarına dijital ortamlardan erişmeye başlamıştır. Dijitalleşme ile beraber daha fazla insanın müzik ihtiyaçları için dijital ve akış platformlarına yönelmesiyle birlikte vinil kayıtlar ve diğer fiziksel formatlar da geçerliliğini yitirmiştir (Sarpong vd. 2016:112). CD üretimi Türkiye'de 2020 yılında tamamen durmuş ve CDlerde müzik tarihinde birer nostaljik imge olarak kalmıştır.

Dijital müziğin yükselişine rağmen, plaklar dünyada hiçbir zaman müzik piyasasından tamamen kaybolmamıştır. Plak meraklılarından oluşan özel bir topluluk, plağın dokunsal, analog doğasını ve sağladığı benzersiz dinleme deneyimini takdir ederek düşüşü boyunca formatı desteklemeye devam etmiştir.

21. yüzyılda kısmen nostalji ve formatın benzersiz niteliklerine yönelik artan takdirin körüklediği, vinil kayıtlara olan ilginin yeniden canlanması, teknolojik gelişmeler karşısında plağın dayanıklılığını bir kez daha gündeme getirmiştir. Plağa olan yenilenen ilgi, birçok yeni sanatçı ve plak şirketinin hayranlarla daha kişisel bir düzeyde bağ kurmak için formatı geri dönmüş ve albümlerini vinil olarak da yayınlamaya başlamıştır (Hendricks, 2016:485).

PLAKLARIN TOPLUMLARA OLAN KÜLTÜREL ETKİLERİ

20. yüzyılda plakların yükselişi, toplum ve kültür üzerinde derin bir etki yaratarak, yalnızca insanların müziği tüketme ve deneyimleme biçimini değil, aynı zamanda sanatı, modayı ve toplumsal hareketleri de etkilemiştir.

1948'de uzunçalar (LP) plakların piyasaya sürülmesi, müzisyenlerin yalnızca tek tek şarkılar yerine daha kapsamlı çalışma grupları oluşturmasını ve yayınlamasını sağlamıştır. Albüm odaklı müziğe doğru bu geçiş, sanatçıları daha derin tematik kavramları keşfetmeye ve bir albümün tüm uzunluğuna yayılan anlatılar geliştirmeye teşvik etmiştir. Vinil plaklar müzisyenlere sanatlarının sınırlarını zorlayarak yeni stiller ve yenilikçi üretim teknikleri denemeleri için bir platform sağlamıştır (Bartmanski & Woodward, 2018:5).

Albümlere yapılan vurgu, fiziksel kaydı sanatsal ifade için bir tuvale dönüştürerek, albüm çizimlerine ve tasarımına daha fazla odaklanılmasına da yol açmıştır. The Beatles'ın "Abbey Road", Pink Floyd'un "The Wall" ve Nirvana'nın "Nevermind" gibi klasikleşen albüm kapakları, yalnızca görsel olarak müziğin kendisiyle eşanlamli hale gelmekle kalmamış, aynı zamanda popüler kültürü, modayı ve grafik tasarımını da etkilemiştir. Şarkı sözleri, sanat eserleri ve denemeler içeren astar notları ve ekleri, müzik ve sanatçının vizyonu hakkında ek bağlam ve içgörü sağlayarak dinleme deneyimini daha da zenginleştirmiştir (Moor, 2011).

Plakların ve pikapların erişilebilirliği ve satın alınabilirliği, çeşitli müzik alt kültürlerinin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamış ve gençlerin yeni sesleri ve tarzları keşfetmesi ve bunlarla özdeşleşmesi için bir araç yaratmıştır. Örneğin, 1950'lerde rock 'n' roll'un yükselişinde dönemin gençlerinin Elvis Presley, Chuck Berry ve Little Richard gibi sanatçıların en son yayınlarını hevesle

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

satın alıp paylaşımları hem vinil plakların yaygınlaşmasına hem de sanatçıların tanınırlığına katkı sağlamıştır (Palmer, 2016:182).

1960'larda ve 1970'lerde karşı kültür hareketi, plağı toplumsal normlara meydan okuyan ve siyasi muhalefeti ifade eden müziğı paylaşmak için bir araç olarak benimsemiştir. Bob Dylan, Joan Baez ve The Grateful Dead gibi sanatçılar bu formatı barış, sevgi ve protesto mesajlarını iletmek için kullanmış ve dönemin koşullarını tanımlamaya yardımcı olmuştur (Siegfried, 2006:58).

1970'lerin ve 1980'lerin başındaki punk rock hareketi de vinil plakların felsefesinin punk'ın asi ruhuyla uyumlu olması nedeniyle, büyük ölçüde vinil kayıtlara dayanmıştır. Bağımsız plak şirketleri ve sanatçılar, müziklerini yayınlamak için genellikle el yapımı ambalajlar ve sınırlı sayıda baskı ile vinil baskının görece uygun fiyatını kullanmıştır. Bu taban yaklaşımı, bu nadir ve özel yayınları hevesle arayan punk hayranları arasında bir topluluk ve kimlik duygusunun gelişmesine yardımcı olmuştur (Dale, 2018:29).

Vinil plaklar, DJ kültürünün gelişmesinde ve dans müziğinin evriminde çok önemli bir rol oynadı. 1970'lerde Kool Herc, Grandmaster Flash ve Larry Levan gibi öncü DJ'ler, hip-hop ve modern dans müziğinin temelini oluşturan yeni sesler ve teknikler yaratmak için vinil kayıtları kullanmıştır. Karıştırma, çizme ve vuruş eşleştirme, plağın dokunsal doğası sayesinde mümkün hale gelmiş ve DJ'lerin müziğı diğer formatlarda mümkün olmayan şekillerde manipüle etmesine izin vermiştir (Kajikawa, 2015:354).

1980'lerde ve 1990'larda elektronik dans müziğinin (EDM) popüler olması da büyük ölçüde vinil kayıtlardan etkilenmiştir. Yapımcılar ve DJ'ler, müziklerini paylaşmak ve dağıtmak için, genellikle beyaz etiketli baskılar ve sınırlı sürümler aracılığıyla bu formatı kullanmışlardır. Vinil plaklar, kulüp kültürü deneyiminin çok önemli bir parçası haline gelmiştir (Shuker, 2017:19).

Plağın yeniden dirilişi, klasik albümlerin ve belirsiz kayıtların korunmasına ve yeniden yayınlanmasına olan ilginin artmasına neden olmuştur. Plak şirketleri ve arşivciler, önceki nesillerin müziğinin gelecekteki izleyiciler için erişilebilir olmasını sağlamıştır. Bu kapsamda müzik endüstrisi tarihi kayıtları geri yüklemek ve yeniden düzenlemek için vinil plakları aktif olarak kullanmaktadır. Plaklara olan ilginin yeniden artması, aynı zamanda çağdaş müzisyenlere formatı yeniden keşfetmeleri için ilham vermiş, çalışmalarını genellikle dijital platformlara ek olarak plak üzerinde yayınlamalarını sağlamıştır (Brzezinski, 2020:137).

Vinil plakların kültürel etkisinin bir başka önemli yönü de dinleme deneyiminin sosyal doğasıdır. Genellikle bireysel olarak kulaklıkla ve mobil ortamda tüketilen dijital müziğın aksine, vinil plaklar müziğın toplumsal dinlenmesini de teşvik etmektedir. Bir plak seçme, pikap üzerine yerleştirme ve iğneyi dikkatli bir şekilde yerleştirme süreci, arkadaşlar ve aile arasında konuşmayı ve bağlantıyı besleyen, paylaşılan, kasıtlı bir dinleme deneyimi yaratır (Bartmanski & Woodward, 2018).

Son yıllarda, barlarda ve kafelerde "dinleme partileri" ve "vinil geceleri" gibi plak odaklı sosyal toplantıların yükselişi, formatın toplumsal yönünü daha da güçlendirmiştir. Bu etkinlikler, müzik tutkunlarının bir araya gelip müzikle ve birbirleriyle bağlantı kurabileceğı, genellikle çalışmakta olan kayıtlarla ilgili hikayeleri, anıları ve içgörülerini paylaşabilecekleri bir alan sağlamaktadır. Vinil plaklar eşliğinde yapılan etkinlikler aynı zamanda bir sosyalleşme aracı da olmaktadır.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

PLAKLARIN YENİDEN POPÜLER OLMASINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER

21. yüzyılın başlarında müzik dünyası formatın benzersiz niteliklerinin takdir edilmesi ve daha dokunsal ve ilgi çekici bir müzik deneyimi sunması nedeniyle vinil plaklara beklenmedik bir biçimde yeniden ilgi duymaya başlamıştır.

Vinil plakların adeta yeniden dirilişinin ardındaki ana faktörlerden biri, analog kayıtlarla ilişkilendirilen sıcak, zengin ses kalitesinin giderek daha fazla önemsenmeye başlamasıdır. Pek çok odyofil (ses cihazları meraklısı), CD'lerde ve dijital müzik dosyalarında kullanılan dijital sıkıştırmanın, vinil plakların derinliğinden ve sıcaklığından yoksun, steril, cansız bir sesle sonuçlandığını savunmaktadır. Bu da vinil plakların yeniden yükselişe geçmesinde etkili olan ilk faktör olmuştur (Mall, 2021:75).

Vinil kayıtlara olan ilginin yeniden canlanması, birçok dinleyicinin analog kayıtların daha organik ve nüanslı olduğunu düşünmesi ve dijital müziğe tepki vermesinden olmuştur. Vinile olan bu dönüş hem yeni hem de eski baskılara yönelik talebin artmasına yardımcı olarak vinil satışlarında patlamaya ve formatın yeniden canlanmasına yol açmıştır (Guo, 2023).

Vinil satışlarının artmasına etki eden diğer önemli faktör, plak dinlemeyle ilgili ritüel ve deneyimlerin sonucunda ortaya çıkan nostalji duygusudur. Birçok eski müzik hayranı için, bir plağı seçme, onu bir pikap üzerine yerleştirme ve iğneyi dikkatlice plak üzerine yerleştirme eylemi, müzik tüketiminin daha basit, daha dokunsal bir çağınının anılarını çağrıştırmaktadır.

Genç nesil için plak deneyimi, dijital müzik platformlarının bağımsız, ekran tabanlı etkileşimlerine yeni ve ilgi çekici bir alternatifi temsil etmektedir. Vinil plakların dokunsal doğası ve bununla ilişkili dinleme ritüelleri, müzikle daha derin bir bağ kurmuş dinleyicilerin ortamın fizikselliğine eşlik eden sanat esere odaklanmasını sağlamıştır (Komara, 2015:337).

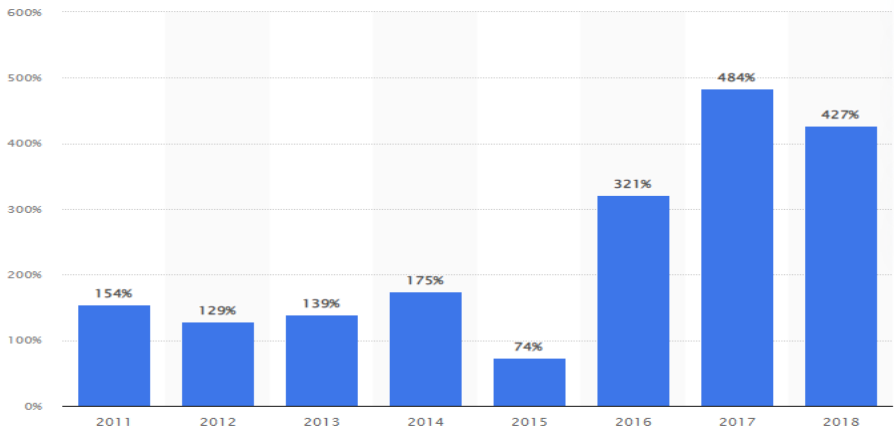
Plakların dirilişi, formatın özel müzik hayranlarıyla bağlantı kurma ve kendilerine ana akım müzik perakendecilerinden ayırma potansiyeli yaratan bağımsız plak mağazaları ve plak şirketlerinin desteğiyle de desteklenmiştir. Büyük zincirler ve büyük perakendeciler giderek artan bir şekilde dijital müzik ve CD'lere odaklandıkça, bağımsız mağazalar vinil plakları savunarak ve plak tutkunlarının ihtiyaçlarını karşılayarak kendilerine bir niş hedef kitle oluşturmuştur. Plağa yönelik bu destek, sınırlı sayıda baskı, renkli plak ve diğer özel yayınları hevesle arayan plak koleksiyoncuları ve müzik hayranları arasında bir topluluk duygusunun gelişmesine de yardımcı olmuştur (Hendricks, 2016:487)

2007'de Plak Mağazaları Günü (Record Store Day) hareketinin kurulması, bağımsız plak mağazaları ve plak formatını çevreleyen kültürü ve topluluğu teşvik ederek vinil plakların yeniden gündeme gelmesine katkıda bulunmuştur. Her yıl Nisan ayında düzenlenen Record Store Day ile bağımsız plak mağazaları, yerel müzik ortamını canlandırma ve sanatçıları hayranları ile buluşturma imkanına kavuşmuştur. Katılımcı plak mağazaları, her yıl özel etkinliklere, canlı performanslara ve özel plak yayınlarına ev sahipliği yaparak, dünyanın dört bir yanından plak koleksiyoncularını ve müzik tutkunlarını kendine çekmektedir. Record Store Day'in başarısı, plağın yeniden dirilişi konusunda farkındalığın artmasına ve formatın müzik endüstrisinin hayati ve kalıcı bir parçası haline gelmesine de yardımcı olmuştur (Bates, 2020:692).

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Şekil 6. ABD’de Record Store Day haftasında Bağımsız Plak Mağazalarında Plak Satışlarında Yaşanan Artış (2011-2018) (Statista, 2021a)

Plakların dirilişi, müzik endüstrisi üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuş ve birçok kişinin yok olmanın eşiğinde olduğunu varsaydığı bir formata yeni bir soluk getirmiştir. Hem büyük plak şirketleri hem de bağımsız sanatçıların yeni sürümler ve yeniden basımlar için formatı giderek daha fazla benimsemesiyle plak satışları son yıllarda istikrarlı bir şekilde artmıştır.

Plakların yeniden popüler olması pikap teknolojisinde ve vinil baskı tekniklerinde de ilerlemelere yol açarak daha yüksek kaliteli kayıtlar ve daha rafine bir dinleme deneyimi sağlamıştır. İnovasyon ve kaliteye olan bu devam eden bağlılık dijital müzik ve akış hizmetleri çağında bile plak formatının müzik tutkunları için geçerli ve çekici kalmasını sağlamaya yardımcı olmuştur (Sarpong, vd, 2016:116). Vinil plağın canlanması plaklara artan ilginin bir sonucu olarak plak satışlarında yaşanan artış bağımsız plak mağazaları üzerinde de olumlu bir etki yaratmıştır. Bu mağazalar yerel müzik toplulukları için hayati merkezler haline gelmiş ve hayranların ve sanatçıların bağlantı kurması, yeni müzik keşfetmesi ve ortak plak tutkusunu kutlaması için bir alan sağlamıştır (Hendricks, 2016:483).

Plakların yeniden yükselişi ile ilgili olarak Whitehouse (2023:38), Birleşik Krallık Indie pop müzik sahnesinin üyeleri olan ve seçtikleri albüm resimlerini tartışmayı teşvik etmek için sahne malzemesi olarak kullanan 14 aktif plak tüketicisiyle derinlemesine, yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre katılımcılar, belirli bir müzik için çıkış gününü heyecanla beklemeyi içeren bir plak satın alma eyleminin beklentisini sevmektedir. Plak tüketicileri, ortamın fizikselliği ve geçmişte müziği elde etmek için gereken çabayı vurgularken, plaklara bağlılığın plak kültürünün daha geniş sosyal ve kültürel yönlerini kapsayan belirli bir yayına giden yoldaki ritüellerden oluştuğunu dile getirmiştir. Araştırmaya katılanlar ayrıca onları aile üyeleriyle ilişkilendirdiği ilk plak satın aldıkları günlerin ve satın alma eylemini gerçekleştirirken karar verme süreçlerinde albüm kapağının önemini vurgulamıştır. Katılımcılar, plak tüketiminin tüketicilere yalnızca dinleme sürecinde aracılık etmediğini, aynı zamanda satın alma öncesi ritüelleri atlatma ve bir plak üzerinde şansını deneme seçeneği de sunduğunu belirtmiştir. Bir plağı yalnızca kapağına göre satın almanın doğallığı plak tüketiminin önemli bir yönü olarak görülmüş ve dinleyici ile müziğin doğrudan bağlantılı olduğu dile getirilmiştir.

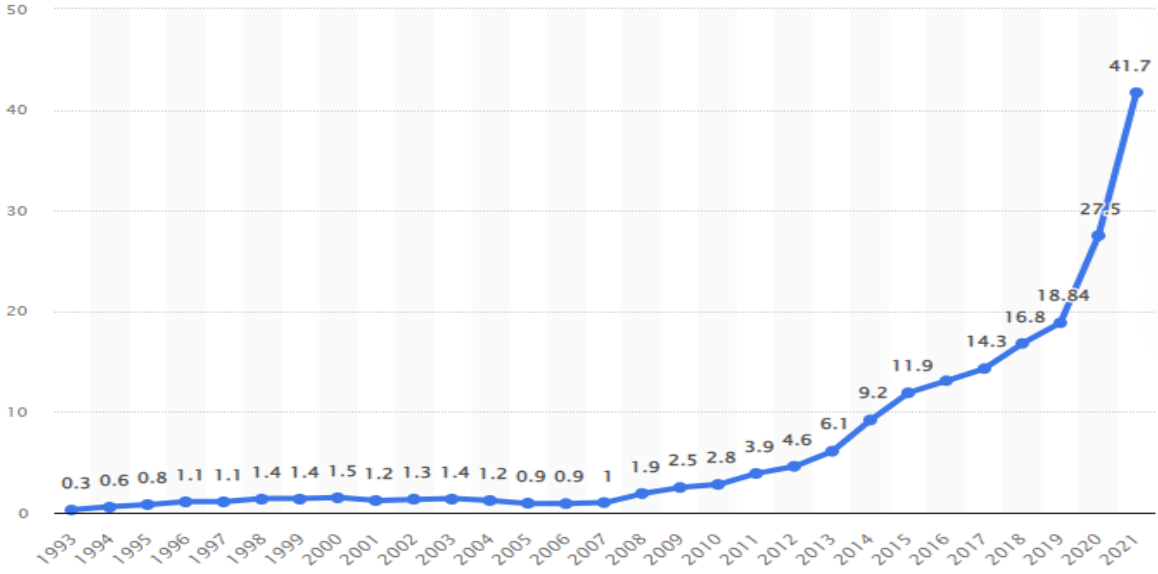
MÜZİK ENDÜSTRİSİNDE VİNİL PLAK SATIŞLARI

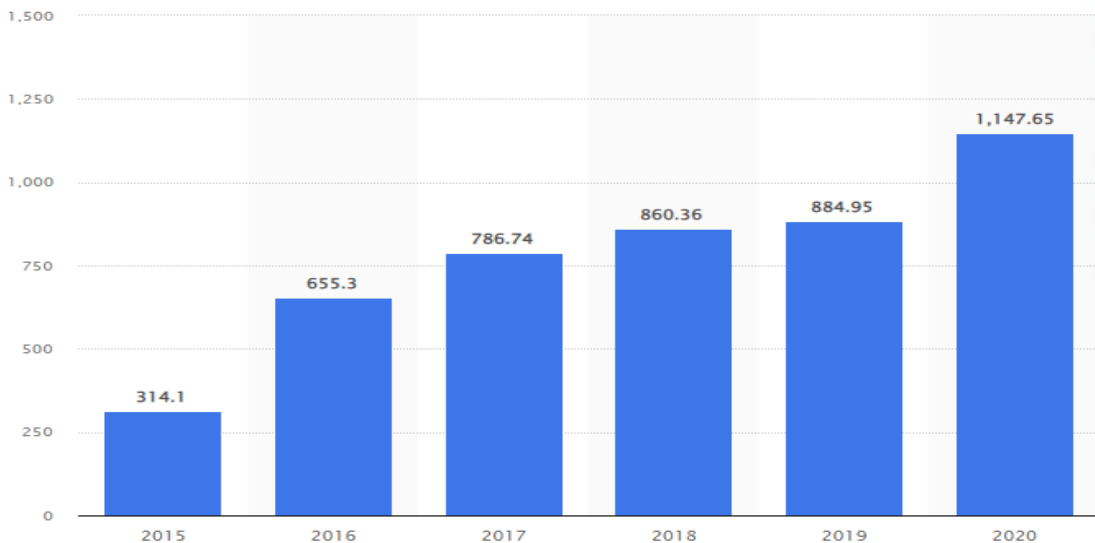
9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Plakların yeniden popüler hale gelmesi, satış rakamlarından da kolaylıkla görülmektedir. Şekil 7’de ABD’de LP / Albüm satışlarının 1993-2021 dönemi satış rakamları görülmektedir. Şekil 7’den görüldüğü üzere 1993 yılında ABD’de LP satışları 300 bin seviyesindeyken dalgalı bir seyirle artmaya başlamış, 2000 yılında 1,5 milyon adetle en yüksek sayıya ulaşmış sonrasında ise düşüşe geçmiştir, Plak satışları 2007’de tekrar 1 milyon seviyesine çıktıktan sonra hızlı bir yükseliş dönemi yaşanmıştır. 2021 itibariyle ABD’de LP satışları 41,7 milyon adete kadar çıkmıştır. Bu sayı 2020 yılında 27,5 milyon adettir ki, sadece bir yılda %50’lik artış anlamına gelmektedir.

Şekil 7. ABD'de LP (Vinil Plak) Satışları (1993-2021) (Milyon Adet) (Statista, 2023b)

Avustralya’daki satış rakamları incelendiğinde ise 2015 yılında 314 bin adet olan LP satışlarının 2020 yılında 1 milyon 147 bin adete ulaştığı görülmektedir. Dolayısıyla Avustralya’daki LP satışları, sadece 5 yılda üç kattan fazla artış göstermiştir.

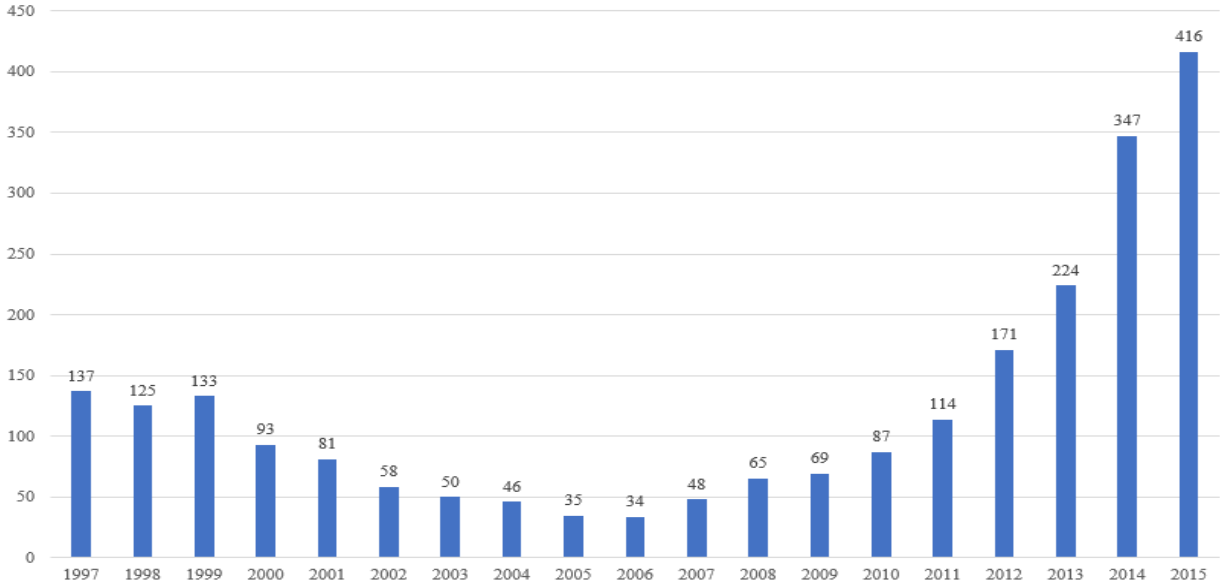
Şekil 8. Avustralya’da LP (Vinil Plak) Satışları (Bin Adet) (Statista, 2022b).

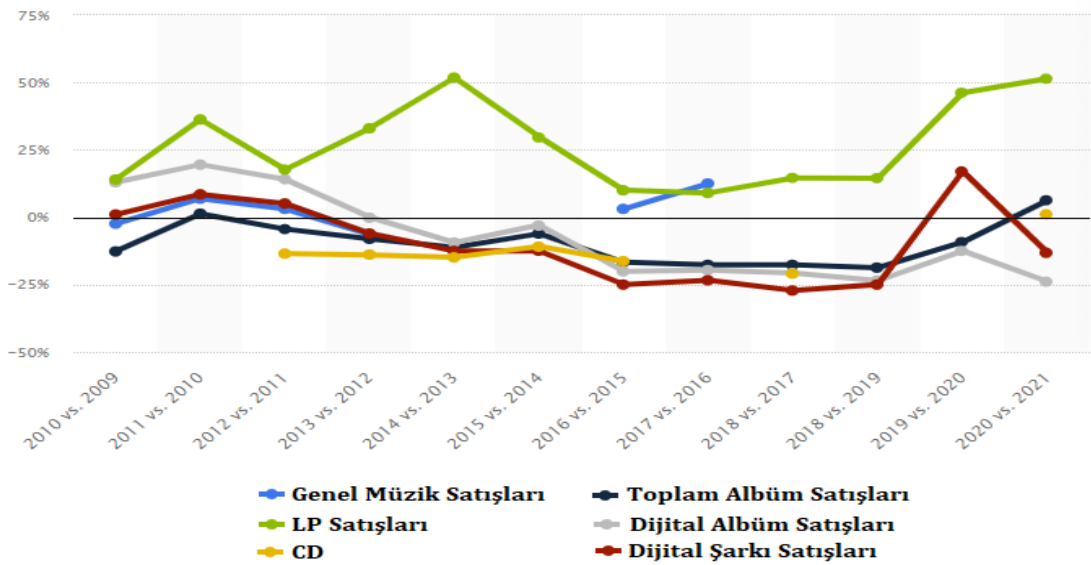
9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

LP satışlarının dünyadaki seyrine bakıldığında 1997-2015 yılları arasında en düşük seviyeyi 35 milyon adet ile 2005 yılında gördüğü, 2005 yılı itibariyle yükseliş trendine girdiği ve 2015 yılında 416 milyon adete kadar ulaştığı görülmektedir.

Şekil 9. Dünyada LP (Vinil Plak) Satışları 1997-2015 (Milyon Adet) (Statista, 2016).

ABD’de kategorilere göre müzik satışlarının yüzdelerindeki değişimleri Şekil 10’da sunulmuştur. Buna göre 2021 yılında bir önceki yıla göre LP satışları %51,4’lük bir artış görmüş, en büyük satış kaybı ise %23,9’luk bir kayıpla dijital albüm satışlarında yaşanmıştır.

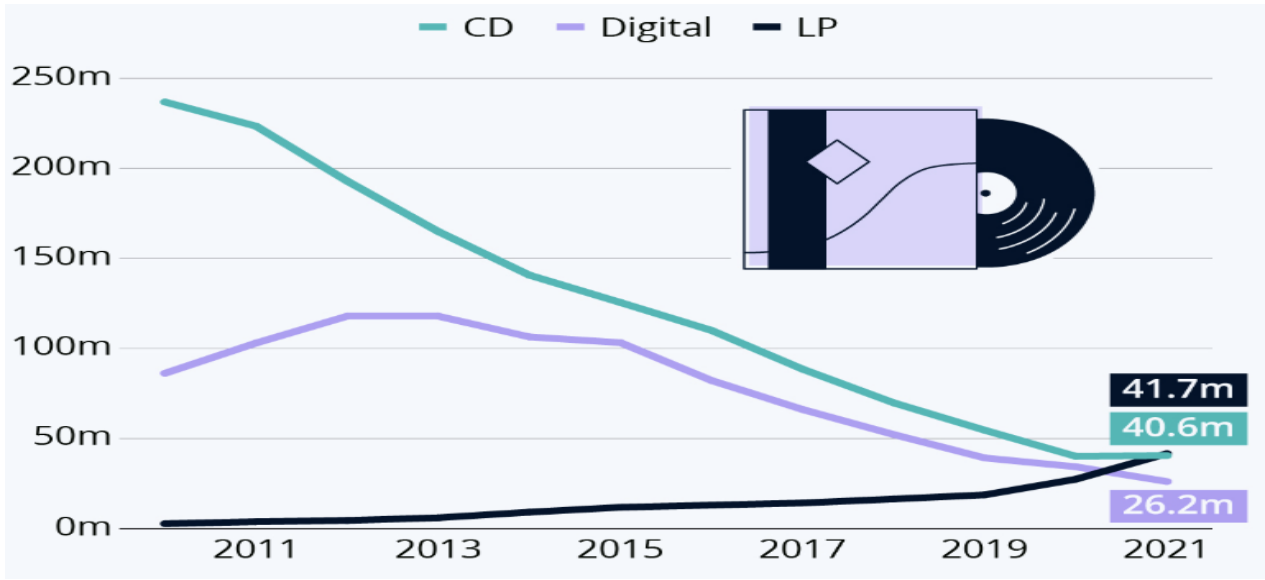
Şekil 10. ABD’de Kategorilere Göre Müzik Satışlarının Değişimi (%) (2009-2021) (Statista, 2023a).

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Amerika Birleşik Devletleri'nde son on yılda, müzik akışı hizmetlerinin artması nedeniyle genel albüm satışlarında bir düşüş görülmüştür. Bununla birlikte, vinil LP'ler, özellikle dijital çağda müzik tüketiminin fiziksel bir düzenlemesi olarak popülerliğini arttırmıştır. Veriler, 2007 ile 2021 arasında albüm satışlarının 501 milyondan 109 milyona düştüğünü, LP satışlarının ise 2,5 milyondan 41,7 milyona yükseldiğini ve bu durumun, dinleme hizmetlerinin yükselişinde plağın en başarılı fiziksel format olduğunu göstermektedir (Statista, 2022b).

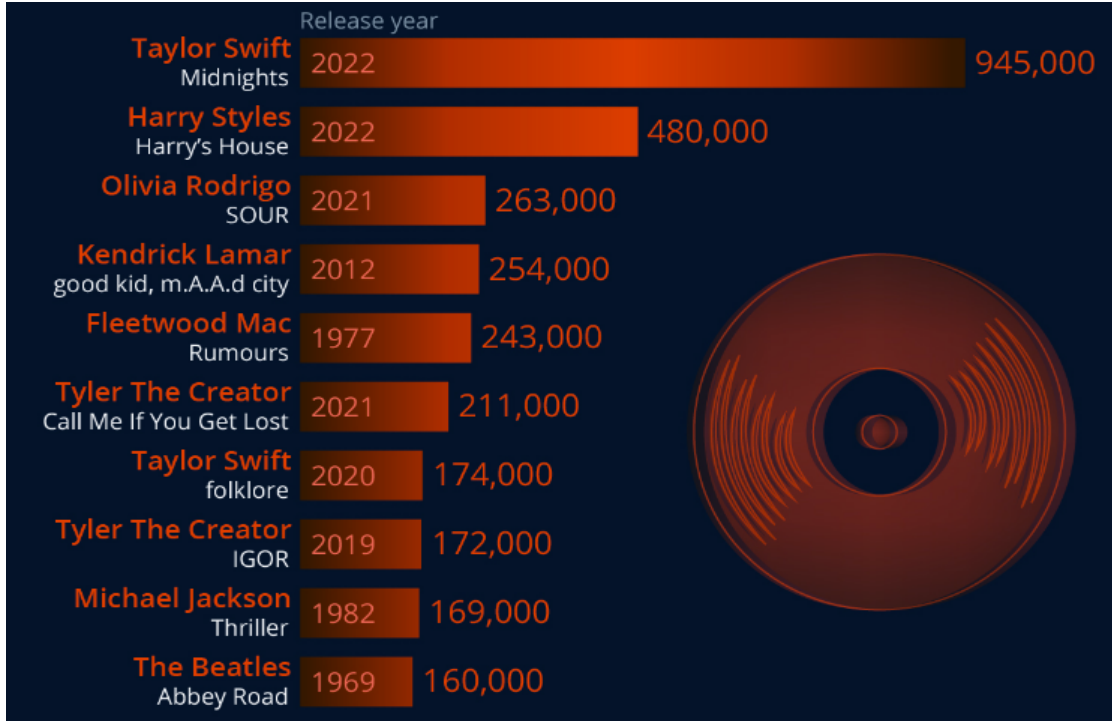
Şekil 11. CD ve LP Satışları (Statista, 2022b)

2022 yılında ABD’de en çok satılan plaklar, Taylor Swift’in “Midnights” adlı albümü (945 bin), Harry Styles’ın “Harry’s House” adlı albümü (480 bin adet) ve Olivia Rodrigo’nun “SOUR” adlı albümü (263 bin adet) olmuştur. Kendrick Lamar, Fleetwood Mac, Tyler The Creator, Michael Jackson ve Beatles’in albümleri de en çok satan plaklar listesine giren diğer sanatçılardır.

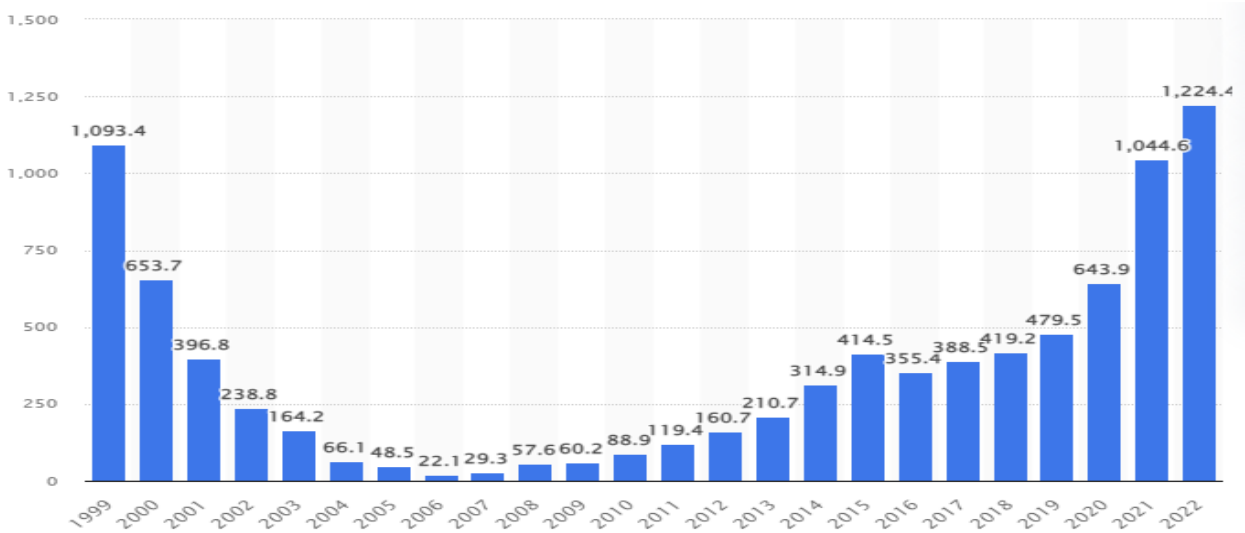

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Şekil 12. 2022'de ABD'de En Çok Satılan Plaklar ve Çıkış Yılları (Statista, 2023c).

Şekil 12'de ABD'de LP satışlarından elde edilen cironun 1999 yılından günümüze gelişimi görülmektedir. Buna göre 2006 yılında yalnızca 22,1 milyon USD olan vinil plak cirosu, 2022 yılına gelindiğinde 1 milyar 224 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Şekil 12.ABD'de LP Satışlarından Elde Edilen Ciro (1999-2022) (Milyon USD)
(Statista, 2023c).

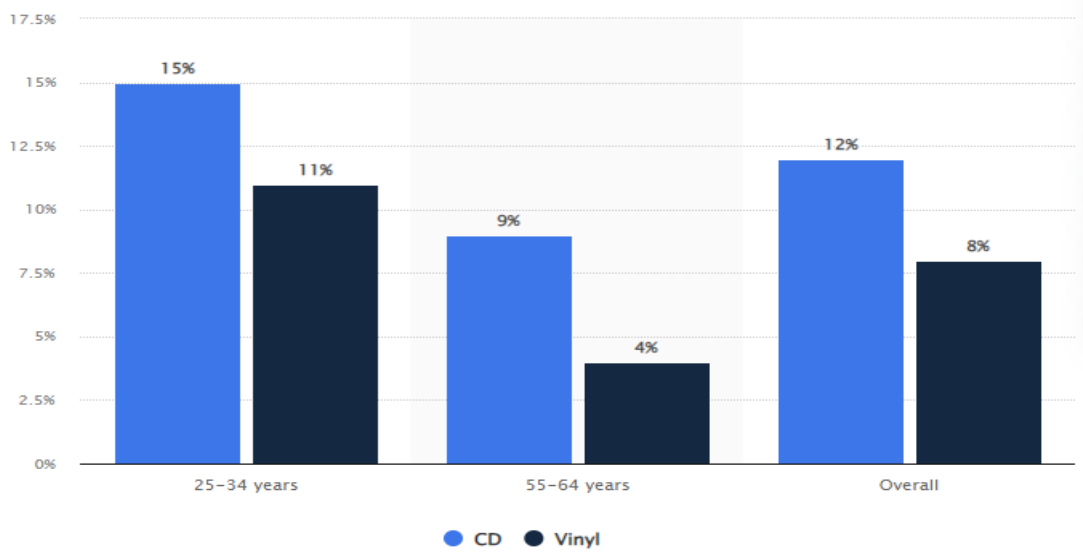
Statista tarafından Ekim 2021'de yapılan bir araştırmaya göre araştırmaya katılanların yüzde 12'si anketten önceki ay bir CD satın alırken, ankete katılanların yüzde sekizi geçen ay bir plak satın aldığını belirtmiştir. Geçen ay bir LP satın aldığını belirtenlerin %11'i 25-34 yaş aralığındayken, %4'ü

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

ise 55-64 yaş aralığındadır. Dolayısıyla LP (vinil plak) satışları gençler arasında yeniden popüler hale gelmeye başlamıştır.

Şekil 13. Dünya Çapında Bir Önceki Ay CD ya da LP Alanların Yaş Grubuna Göre Oranı (Statista, 2021b).

Türkiye’de de vinil plakların satışında ciddi bir artış görülmektedir. Tablo 1’de 2000 – 2022 yılları arasında Türkiye’de resmi olarak üretilen ve yurt dışından ithal edilen bandrollü vinil plak satışları görülmektedir. 2000’li yılların başında Türkiye’de yeni üretilen veya resmi yollarla ithal edilen bandrol alan ve satılan plak sayısı sıfırdır. Bu dönem sadece sahaflarda satılan ikinci el plaklar ve bavul ticari ile getirilen plaklar satılmıştır.

2010’lu yıllarda daha çok yurt dışından ithal edilen bandrollü vinil plaklardan kaynaklanan bir talep ortaya çıkmış ve 11 bin 769 adet plak satılmıştır.

Tablo 1. Türkiye’de Vinil Plak Satışları (2000-2022) (Müyap Raporlarından Derlenmiştir)

Yıl	Vinil Plak Satış Adeti
2000	0
2005	0
2010	11.769
2015	19.636
2016	177.484
2017	242.936
2018	347.459
2019	318.149
2020	444.013
2021	721.978
2022	625.085

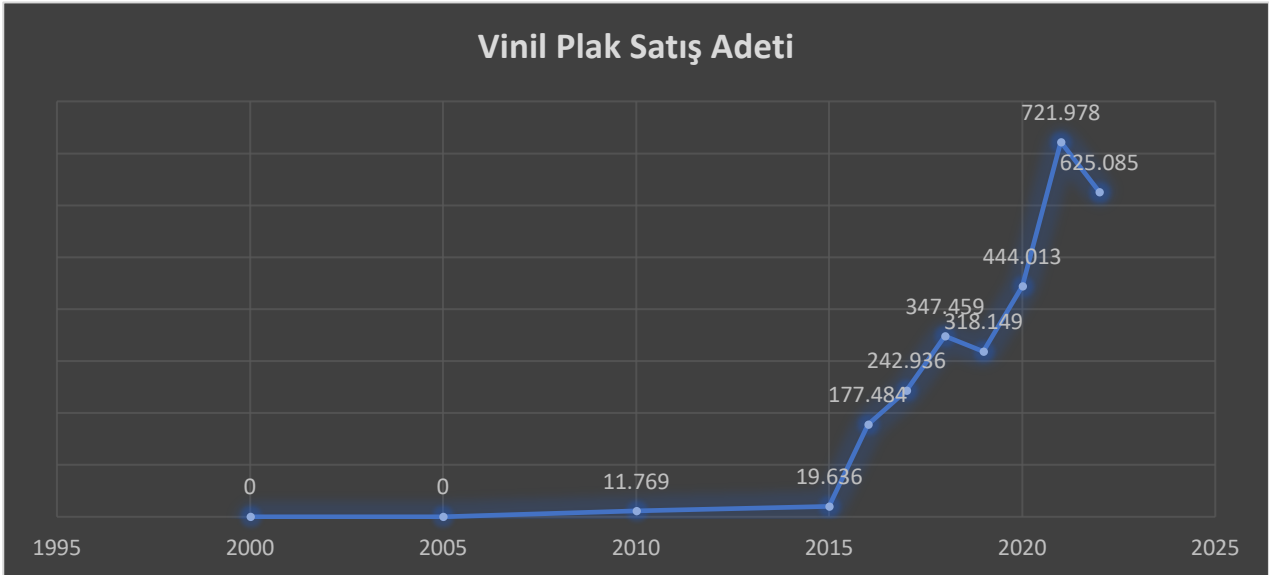

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Müzik sektöründe plak satışlarında dünya çapında yaşanan yükseliş hem sektörün hem de akademinin dikkatini çekmiş ve bu alanda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bir tanesi MusicWatch isimli araştırma kuruluşu tarafından ABD yapımcılık sektörünü temsil eden RIAA ve ticaret kuruluşu olan Music Business Association desteğiyle yapılan araştırmadır (Müzikanaliz). 7-31 Mart 2022 tarihleri arasında 1.400 kişi arasında yapılan araştırmaya göre 2021 yılında 13 yaşından büyük 18 milyon kişi plak satın almıştır. Bu, bir önceki yıla göre %27 artış anlamına gelmektedir. Plak satın alan müşterilerin %71 oranındaki kesimi yeni üretilen plaklar alırken kullanılmış plak alanların oranı % 67 oldu. Plak satın alanların % 95'i plak satın almaya devam edeceğini belirtmiştir. Müşterilerin %38'lik bölümü on yıldan daha uzun süredir plak satın alırken, on ila üç yıl arası bir süredir plak satın alanlar % 30, daha kısa bir süredir satın alanlar ise % 32 oranında olmuştur. Plakları sahip olma dürtüsüyle satın aldığını söyleyenler % 16, koleksiyon ve dinlemek için aldığını söyleyenler ise % 21 oranındadır. Araştırmanın en ilginç yanlarından biri ise plak satın alanların yarısının 25 yaş altında olması. Bu veri genç kitlelerin de plak alıcısı olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de 2015 yılında yerli plak talebinin artmasına paralel olarak üretimde de artış yaşanmıştır. Aynı yıl 19 bin 636 olan toplam plak satışı her yıl artmaya devam etmiştir. 2016 yılında 177 bin 484 adet olan plak satışı 2017 yılında 242 bin 936 , 2018 yılında 347 bin 459' kadar çıkmıştır. 2000 yılında Covid-19 pandemisinin perakende sektörünü olumsuz etkilemesine rağmen plak satışlarında önceki yıla göre artış yaşanmıştır. Türkiye'de plak satışlarında yaşanan asıl artış 2021 yılında yaşanmıştır. O yıl 721 bin 978 adet plak satılmıştır. Bu bir önceki yıla göre yüzde 62.6 oranında artış anlamına gelmektedir.

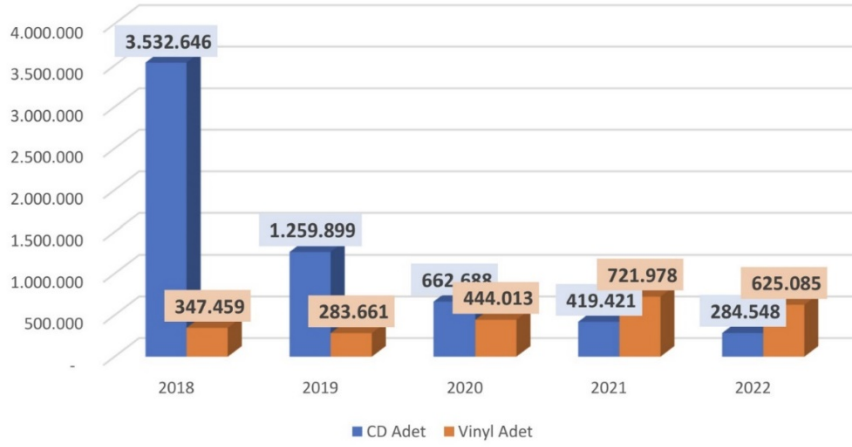
Şekil 14. Türkiye'de Vinil Plak Satışlarında Yaşanan Artış

Plaklara olan talep 2020'li yıllarda CD satışlarının da önüne geçmiştir. 2020 yılına kadar Türkiye'de plaklardan daha çok CD satılırken 2021 yılında ilk kez plakların satışı CD'yi geçmiştir. 2021 yılında 721 bin 978 adet plak satılırken 419 bin 421 adet CD satılmıştır. CD satışlarında görülen düşüş 2022 yılında da devam etmiştir. 2022 yılında CD satışları 284 bin 548 adete gerilerken plak satışları 625 bin 85 adete çıkmıştır.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Şekil 15. Türkiye’de Plak – CD Satışları (Adet) (2018-2022)

2015 yılı ile plaklara olan talebin artış göstermesi üzerine Afşin Akın ve Salih Karagöz adlı iki müzik tutkunu bir ortaklık kurarak sadece plak yayınlayan bir yapım şirketi kurdu. Rainbow&45Records adlı şirket ilk olarak Bülent Ortaçgöş ve Yavuz Çetin’in albümlerini plak formatında yayınladı. Yatırımı yapan Afşin Akın “Özellikle gençlerin ilgisi çok. Çabuk tüketiyoruz her şeyi. Bu, uzun vadede tatminsizlik getiriyor. İnsanlar kalıcı, kendileri ile ruhsal ve duygusal bir ilişki kurabilecek bir şeyler istiyor. Plak da bunun başında geliyor.” (Sabah,2016:5) yorumunu yapmıştır.

Dünyaya paralel olarak Türkiye’de plak satışlarında yaşanan artış ile ilgili sektör temsilcilerinden Zihni Şahin (Zihni Müzik) “Son yıllarda plak satışlarında oldukça fazla satış var. Gerçeği söylemek gerekirse bunun sebebi CD satmamaya başlayınca müzik kalitesi pazarlandı ve plak ön plana çıktı. Plakların ses kalitesi gerçekten çok iyidir” yorumunu yaparken Hakan Atala (Lale Plak) “Plak satışlarında son on yıldır hızlı bir artış var. Koleksiyonerlerin yanında gençler de plaklara ilgi duymaya başladı. Ancak şunu da söylemeden geçemeyeceğim. Türkiye’de her şeyin bir modası var ve süresi dolunca unutuluyor. Umarım bu plaklar içinde geçerli olmaz ve gençler daimi birer plak tutkunu olur” (HaberTürk,2016:9) yorumunu yapmıştır.

Faruk Bangi (2021) bir plağı pikaba koyduğumuzda kulağa gelen ilk notanın inanılmaz bir netlikte duyulduğunu söylerken bunun nedeninin plak kayıtlarının dijital değil analog yapılması olduğuna vurgu yapmıştır. Analog kayıtların her notayı hakkı ile dinleyiciye ulaştırdığını söyleyen Bangi, “hiç bir ses diğerine karışmaz ve büyük bir ahenk içerisinde kulağınızdan beyninize işler. İşte bu yüzden ki müziğin saf sesini duymak istiyorsanız plak dinlemelisiniz” demiştir.

Her yıl sonbaharda İstanbul’da düzenlenen Plak Festivalini düzenleyen Şişli Belediye Başkanı Muammer Keskin 2021 yılında düzenledikleri ilk plak festivalinin Türkiye’de plaklara olan talebin artmasıyla beraber daha önemli bir hale geldiğini söylerken plakların müzik endüstrisinin en önemli formatlarından biri olduğunu belirtmiştir. Keskin “Plak dünyasının çok özel bir kitlesi var. Bu kitle müziğe güçlü bağlarla bağlılar. Günümüz popüler kültürünün hızla tükettiği eserlerden ziyade müzik dünyasında iz bırakmış ve kilometre taşlarını oluşturan eserlerden büyük haz alan bir topluluk” (Söylemezoğlu, 2021:5) yorumunu yaparak plak dinleyicisinin müzik endüstrisindeki konumunu tanımlamıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Bu çalışmada müzik endüstrisinde iki bin onlu yıllarda Türkiye’de yeniden gündeme gelen ve satışlarını arttıran vinil plakların yaşadığı bu talebin nedenleri araştırılmıştır. Araştırmada “Vinil plaklar neden tekrar popüler oldu?” ve “Vinil plak satışları gelecekte CD satışlarını geçecek mi?” sorularına yanıt arandı. Bu kapsamda 81 kişiyle derinlemesine mülakatlar yapıldı. Yapılan mülakatlarda demografik sorular dışında araştırmanın konusunu kapsayan beş tane soru sorularak katılımcıların fikirleri derlendi. Araştırmanın örneklemini İstanbul’da Haliç Üniversitesi Konservatuari’nda eğitim gören yaşları 19 ila 30 arasında müzik eğitimi alan gençlerden oluşmaktadır. Araştırmanın bir diğer amacı da müzik eğitimi alan gençlerin gözünden müzik endüstrisinde müziğin dağıtımın geleceği ile ilgili bir öngörüler toplamaktır. Elde edilen bulgular derlenerek araştırmanın bulgular bölümünde betimlenmiştir.

Araştırmada Elde Edilen Bulgular

Çalışma için yapılan araştırmada elde edilen bulgulara baktığımızda katılımcılar Türkiye ve dünyada vinil plakların tekrar popüler olması ile ilgili olarak genel anlamda olumlu bir düşüncede oldukları görülmüştür. Bu yükselişin haklı bir yükseliş olduğuna değinen katılımcılar plakların tekrar popüler olmasının nedenleri arasında insanların içinde olan nostalji duygusunun plaklarla simgeleşmesi, plaktan dinlenen müziğin daha net ve kaliteli bir dinleti imkanı sunduğunu ve müziğe dokunma iç güdüsünün plaklar sayesinde gerçekleşmesini öne çıkarmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve mülakatlarda geçen diğer ifadeler ise tablo 2’de derlenmiştir.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Tablo 2. Plakların Yeniden Popüler Olması ve Satışlarının Artmasının Nedenleri

Bu bence bir moda ve bir akım oldu
Dünya genelinde belli aralıklarla geçmişe dönme, nostaljiyi anma gibi akımlara meyillidir bu nedenle plaklara rağbet oldu
Plak dinlenirken üzerine konan iğnenin vermiş olduğu cızırtı bile belki insanların dinlediği müzikten aldığı lezzeti kat kar arttırmaktadır.
Plaklar arşiv özelliği taşımaktadır.
Müzik tutkunlarının müziği 'kullan at' olarak görmeyip elle tutulur olarak gördükleri için plaklara yönelmişlerdir.
Arşiv oluşturmak, albümü eline alıp künyesini inceleyebilmek için plakları tercih etmişlerdir.
Cdlerin ömrü plaklara göre daha kısadır. Rahar çizilmesi ve bozulması , ses kalitesinin düşmesi nedeniyle insanlar plaklara yönelmiştir.
Plak satışları yeni nesil gramofon, pikaplara olan talebin artması ile beraber artmıştır.
Eski kayıtların ve albümlerin yeniden basılması plak satışlarına olan talebi arttırmıştır.
Plak sevenler genelde her türlü müziği dinlemezler. Sanatsal kalitesi olan kendi müziğini ve tarzını geliştiren grup ve solistleri dinlerler. Bu kitle arttığı için plak satışlarında artış yaşanmıştır.
Nostalji ve arşiv hissini daha iyi verdiği ve bu somut ihtiyacı dijital müziğin karşılayamaması nedeniyle tüm alternatifler içinde plaklar öne çıkmış ve bu da satışlarını arttırmıştır.
Pazarlama ve satış yapan şirketlerin kapitalizme hizmet için dönem dönem belirli formatları ön planla getirmektedir, plakların da satışlarını dönemsel olarak arttırmak için benzer bir eyleme girmişlerdir.
Dizi, Sinema Filmleri gençlerin plaklara yönelmesini sağlamıştır.
Popüler kültürün her alanında geriye dönüşün etkisini bariz bir biçimde gösterdiği şu günlerde tüketici müziğe ulaşmak için plağa ihtiyaç duymasa da bunu nostaljik bir aktivite olarak görme imkanı sunan plaklara rağbet olmuştur.
Müzik endüstrisini yönetenler 'artık cd satamıyoruz ama bir şey satıp para kazanmamız lazım. Ne yapalım? Yine insanların tüketebileceği ve hatta moda yaratabilecek plakları tekrardan satışa sunalım' dediler.
Türkiye özelinde baktığımızda günümüzde çokça değişse de duygusallık ve gelenekselcilik ön plana çıkmaktadır. Geçmişe duyulan bu özlem aslında günümüz teknolojisinden uzak olan plaklara ilgiyi arttırmıştır.
Plakların gün geçtikçe değeri artıyor, bazı kullanıcılar da onları bir yatırım olarak gördüğü için plaklara rağbet artmıştır.
Plakların ses kalitesinin yüksek olması ve dinleyiciye şarkıyı söyleyen kişi sanki odadaymış gibi bir his vermesinden dolayı plaklara olan talep artmıştır.
Plak satın alanlarının büyük çoğunluğunun plağın ses kalitesi vs gibi özelliklerinden değil de entelektüel kısmı (entelektüel öz saygı değil tamamen halk dilinde 'hava olsun' diye) ile ilgileniyor. Yani plak satışları bir sosyal akım gibi patladı.
Plakların değiş-tokuş özelliği dinleyicide motivasyon oldu
CD ufak plak ise büyüktür. Plakların kutusuna daha fazla görsel materyal sığdırmak mümkündür. Plakların kutuları ve kapları daha daha orijinal ve daha başarılı oluyor. Plakların koleksiyon değeri daha fazla ve mistik bir tarafı var, kokusu bile başka. Pikapla ve donanımla uğraşmak daha zevkli , plak toplamak hobisel açıdan daha tatmin edici bu nedenle dünya genelinde plakların satışlarında gözle görülür bir satış artışı yaşanmaktadır.
Şehir insanları , metropol insanları son yıllarda doğal olan her şeye yöneldiği gibi müzikte de doğala yakın olanı tercih etmektedir. Plak doğal sesi en yakın biçimde müziğin kayıtlı halidir.
Uzun yıllardır dijitalleşmeden nasibini alan plaklar, dizi ve filmlerde kullanılan müziklerin de (Örnek: Netflix'te yayınlanan 'Bir Başkadır') etkisiyle yeniden hatırlandı ve insanların gerçek müziği hissetmek istemeleri aynı kitaplarda olduğu gibi dokunup , hissedip gerçek müziğin keyfini çıkartmayı tercih ettiler ve plaklara yöneldiler.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Ülkedeki plak satışlarının artışa geçmesinin nedeni insanların her geçen gün eskiye özenmesidir. Buna örnek olarak eski komodinlere, eski koltuk takımlarına, eski yemek masalarına olan ilgisiyle görebiliriz.

Araştırmaya katılanlara plakların gelecekteki popülerliği ve satışlardaki artışın devam edip etmeyeceğine yönelik düşünceleri de sorulmuştur. Elde edilen bulgularda plakların satışının gelecekte de artacağına yönelik olumlu düşüncede olanlar yüzde 60'ın üzerindedir. Dünyada plak satışlarının artışının devam edeceğini savunanların sayısı daha fazladır. Türkiye'deki plak satışlarında son yıllarda yaşanan artışın devam etmesi için plak fiyatlarının düşmesi gerektiğini savunanların oranı yüzde doksanın üzerindedir.

Tablo 3. Plak Satışlarının Geleceği ile İlgili Görüşler

Plak fiyatlarının uygun olması gerekir
Türkiye'deki müzik dinleyicisinin müzik kulağı kaliteli müziği ayırd ettikçe CD ile plak arasındaki kayıt arasındaki farkı da anlayacak ve plaklara yönelecektir.
Günümüzde özellikle pandemiden sonra plak fiyatları çok arttı, ülkemizde yaşanan geçim sıkıntısı düşünülecek olursa plakların yaygınlaşması zor olacak.
Fiziksel materyallerin korunması zordur, herhangi bir çizilme durumunda ürünler kullanılamaz hale geliyor. Bu nedenle plakların rağbet görmesi zor olacaktır.
Her ne kadar şu an plaklar tercih edilsede bu bir hobidir, gelecekte insanlar bu hobiden sıkılacak ve tamamen dijital müziğe yönelecektir.
Eskiye olan özlem giderek arttığı için müziksever plaklara ilgi duymaya devam edecek ancak büyük müzik şirketleri müziğin dijitalleşmesi için plak satışlarını durdurma noktasına gelecektir.
Plak satışlarının CD satışlarının üzerine çıkması bence dönemsel olarak mümkün olsa da sürekli seyri mümkün olmayacaktır.
Plak özellikle yeni neslin epey uzak olduğu bir tarz doğrudan bakınca böyle gözüküyor ancak bu klişe değişmeye başlamıştır.
Gelişen teknoloji sayesinde CD ve plaklar satışları iyice düşecektir. Artık dijital albümler üretilecek ve dijital satışlar artacaktır.
CD satışlarının geleceğinin olmadığını düşünüyorum. Gelişen teknoloji sayesinde artık Cdlere ihtiyaç duyulmuyor. Plakların gelecekte hala hobi için ve koleksiyoncular tarafından kullanılacağına inanıyorum.
Plak satışları artmaya devam edecektir fakat CD formatında yayınlanan albümlerin de uzun vadede koleksiyon değerinin artacağını göz önünde bulundurursak, plak satışlarının önümüzdeki süreçte CD satışlarının gerisinde kalacağını söyleyebiliriz.
Dijital teknolojilerin giderek gelişeceğini düşünürsek, günümüzde kullanılmakta olan plak ve cd formatında yayınlanan albümler önümüzdeki otuz yıllık süre içinde antika bir değer kazanacak ve giderek daha az tercih edilir hale gelecektir.
İnsan doğası nedeniyle geçmişi her zaman daha samimi bulur. Eski anılarını hatırlar. Bu nedenle dönem plak ve CD satışları artmaya devam edecektir.
Eğer plak fiyatları ucuzlarsa bu moda yani bu furya tüm Türkiye genelinde yaygınlaşır ve plak satışları artabilir.

SONUÇ

Technavio (2023) tarafından vinil plak pazarının geleceğine yönelik bir tahmin çalışması yürütülmüştür (Technavio, 2023) 2022 ile 2027 arasında vinil plak pazarının tahmini olarak %8,41'lik

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

bir büyüme oranı yakalayacağı öngörmüştür. Bu büyümenin, Y kuşağından artan vinil plak talebi ve vinil plakların estetik çekiciliği gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanması beklenmektedir. LP/EP vinil plak segmentinin, vinil plak pazarında en hızlı büyüyen segment olması yine beklentiler arasındadır. Bununla birlikte, plak piyasası, büyümesini engelleyebilecek dijital müzik formatlarının getirdiği zorluklarla da karşı karşıyadır. Vinil plak pazarı, diğer bölgelerdeki büyüme potansiyelini sınırlandırabilecek şekilde, Avrupa ve Kuzey Amerika'da oldukça yoğunlaşmıştır. Kuzey Amerika'nın vinil plak pazarının büyümesine önemli ölçüde katkıda bulunacağı ve ABD'nin bölgedeki en büyük gelir katkısını sağlayacağı öngörülmektedir. Genel olarak, gelişmiş ülkelerde artan tanıtım etkinlikleri, Y kuşağından artan talep ve vinil plakların estetik çekiciliği gibi çeşitli faktörlerin etkisiyle, vinil pazarının tahmin dönemi boyunca büyüme eğilimini sürdürmesi beklenmektedir.

Verified Market Research Company tarafından yapılan tahminlerde de 2028 yılına gelindiğinde vinil plakların pazar büyüklüğünün 2,6 milyar USD'ye ulaşacağı iddia edilmiştir (VMRC, 2023).

Plakların 2000li yıllarda dünyada ve Türkiye'de yeniden gündeme gelmesi, talep almaya başlaması ve adeta ikinci baharını yaşamasının pek çok sosyolojik ve psikolojik sebebi vardır. Bunlar arasında ilk sırada yer alan sebep geçmişe, nostaljiye olan özlemin artmasıdır. Dijital dönüşüm yaşandıkça tüm dünyada insanların yaşam biçimlerinde de köklü değişimler yaşanmaktadır. Bu köklü değişikliklere hemen adapte olan tüketici bir yandan da geçmişe özlem duymaya başlamıştır. Bu özlem her geçen gün artmakta ve dünyada tüm sektörlerde bir retro modasının doğmasına neden olmaktadır. Bu retro modasından müzik endüstrisi de payına düşeni almaktadır. Spotify, Apple Music gibi küresel dijital müzik platformlarının yaygınlaşması müziğin fiziksel ortamdan dinlenmesinin de önünü kesmiştir. 2020 yılında yaşanan pandeminin de etkisi tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de dijital dönüşümde ciddi bir hızlanma yaşanmıştır. CDlerden dinlenen müzik ciddi bir düşüş yaşarken fiziki müzik satışları yerini plaklara bırakmıştır.

Türkiye'de özellikle 2010lu yıllarda artışa geçen plak satışları 2015'ten sonra ciddi bir ivme kazanmıştır. Tam bu sırada Türkiye'nin en büyük parakende satış mağaza zinciri olan D&R'ın mağazalarındaki müzik reyonlarını küçülteceğini açıklaması ve CD reyonunu kaldırması CD satışlarına vurulan büyük bir darbe olmuştur. D&R müzik reyonlarında sadece plaklara yer vererek bir nevi de plak satışlarında yaşanan artışa destek olmuştur.

Yapılan bu araştırmada vinil plakların satışında dünya ve Türkiye genelinde yaşanan artışın nedenleri araştırılmıştır. Araştırmaya katılanlar plak satışlarının toplumda yaşanan nostalji arayışında ki artışın etken olduğu konusunda hem fikir olmuşlardır. Buna ek olarak kaliteli müzik dinleme aracı olan plakların bu yönü ile ön plana gelmesi, plakların arşiv değeri taşıması gibi faktörlerin de plak satışlarının artmasında etkili olduğu kanısı ortaya çıkmıştır.

Plakların geleceği ile ilgili özellikle gençlerin olumlu düşüncesi vardır. Dünyada ki plak satışlarında görülen artışın devam edeceğini savunan katılımcılar Türkiye ile ilgili bazı tereddütler yaşamaktadır. Bunun en önemli nedeni ise plak fiyatlarında yaşanan artış gösterilmiştir. Türkiye'de 2022 ve 2023 yılında yaşanan yüksek enflasyon ve döviz krizi her üründe olduğu gibi plakların fiyatlarında da kendisini göstermiştir. 2023 yılının son çeyreğinde yerli plaklar 280 TL'den başlayan fiyatlarla satılırken yabancı plaklar 700 TL ile 2.000 TL arasında değişen bir fiyat aralığında satılmaktadır. Plak fiyatlarında yaşanan bu enflasyonist artış 2023 yılı ve sonrası için çok önemli bir tehdit oluşturmuştur. Bu tehdit dünyada öne açık olan plak satışlarının Türkiye için sıkıntılı günlere gebe olabileceğinin de sinyallerini vermektedir.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Plak satışlarının artışının atmasını etkileyen bir diğer önemli faktör tüm dünyada yaşanan dijital dönüşümdür. Müziksever artık müziği dijital müzik platformlardan dinleme fikrine tamamen adapte olmuştur. Bu durum müziğin fiziki araçlardan dinlenmesinin en büyük tehdidi olmuştur, olmaya da devam etmektedir. Plaklar bu dijital dönüşüme rağmen dijitalleşmeden sıkılan müzik dinleyicisine bir alternatif araç olarak yaygınlaşmıştır. Dijitalleşmeden sıkılan ve alternatif arayışlara girenler plaklara talep göstermeye devam edecektir.

Plak satışlarını etkileyen bir diğer faktör ise toplumların sosyo-kültürel gelişimidir. Müzik dinleme kültürü ve müziğe bakış açısı da müzik dinleme biçimine etki etmektedir. Müziğe profesyonel bir gözle bakan ve geniş bir müzik kültürü olan toplumların müzik dinleme ihtiyaçlarına karşılık veren plaklar, bu kültüre aşina olan toplumlarda daha fazla talep görecektir. Bunda tabii ki o toplumların müzik endüstrilerinin de başrol oyuncularının geliştireceği satış stratejileri ve medyanın da rolü etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akovali, G. (2012). Plastic materials: polyvinyl chloride (PVC). In *Toxicity of building materials* (pp. 23-53). Woodhead Publishing.
- Bartmanski, D. & Woodward, I. (2018). Vinyl Record: A Cultural Icon. *Consumption Markets & Culture*, 21(2).
- Bangir, F. (2021). Plaklı, Kasetli ve CD'li Yıllar. *Plaklık Dergisi* Yıl:1 Sayı:1.
- Bates, E. (2020). Vinyl as event: Record Store Day and the value-vibrant matter nexus. *Journal of Cultural Economy*, 13(6), 690-708.
- Brzezinski, M. (2020). *Vinyl Age: A Guide to Record Collecting Now*. Hachette UK.
- Dale, P. (2018). Do what yourself?: Querying the status of 'it' in contemporary punk. *Punk & Post-Punk*, 7(1), 25-35.
- Granata, C. (2002). *45 Rpm: A Visual History of the Seven-Inch Record*. Princeton Architectural Press.
- Gravereaux, D. W. (1985). Engineering highlights of the LP record. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 77(4), 1327-1331.
- HaberTürk (2016). Yeni Dünyada Plağın Yükselişi. *Haber Türk Gazetesi* 12 Haziran 2016 s.9.
- Hartsock, R. (2015). Vinyl: A History Of The Analogue Record. *Fontes Artis Musicae*, 62(3).
- Hendricks, J. M. (2016). Curating value in changing markets: Independent record stores and the vinyl record revival. *Sociological Perspectives*, 59(2), 479-497.
- Hoose, S. (2018, October). Turning tables: engineering the vinyl revival. In *College Music Symposium* (Vol. 58, No. 2, pp. 1-24). The College Music Society.

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

- Kaiser, M. (2017). The Record Industry in the 1960–1970s: The Forgotten Story of French Popular Music. In *Made in France* (pp. 57-69). Routledge.
- Kajikawa, L. (2015). Groove Music: The Art and Culture of the Hip-Hop DJ. By Mark Katz. New York: Oxford University Press, 2012. *Journal of the Society for American Music*, 9(3), 349-352.
- Knowlton, C. (2020, July). Extended Play: Augmented Reality Dance for Vinyl Records. In *Proceedings of the 7th International Conference on Movement and Computing* (pp. 1-2).
- Komara, E. (2015). Vinyl: The Analogue Record in the Digital Age. *ARSC Journal.*, 46(2), 337.
- Mall, A. (2021). Vinyl revival. *Journal of Popular Music Studies*, 33(3), 73-77.
- Müzikanaliz (2022). Plak Geçici bir Moda mı? <https://muzikanaliz.com/plak-gecici-bir-moda-mi/> Erişim Tarihi: 09.09.2023.
- Osborne, R. (2016). *Vinyl: A history of the analogue record*. Routledge.
- Osborne, R. (2018). *Vinyl, Vinyl everywhere: The analog record in the digital world*.
- Plaklık (2021). Plaklık Dergisi Plak Festivali Özel Sayısı Eylül 2021
- Palmer, L. (2016). 'And Introducing Elvis Presley'Industrial Convergence and Transmedia Stardom in the Rock'n'Roll Movie. *Music, Sound, and the Moving Image*, 9(2), 177-190.
- Sabah (2016). Plaklar İkinci Baharını Yaşıyor. Sabah Gazetesi 8 Mayıs 2016 s. 5.
- Sarpong, D., Dong, S., & Appiah, G. (2016). 'Vinyl never say die': The re-incarnation, adoption and diffusion of retro-technologies. *Technological Forecasting and Social Change*, 103, 109-118.
- Shuker, R. (2017). *Popular music: The key concepts*. Routledge.
- Siegfried, D. (2006). 'Underground': Counter-Culture and the Record Industry in the 1960s. In *Mass Media, Culture and Society in Twentieth-Century Germany* (pp. 44-60). Palgrave Macmillan UK.
- Söylemezoğlu, Ş.K. (2021). Sanatın Kalbi Şişli'de Atıyor. Muammer Keskin Röportajı, Plaklık Dergisi Plak Festivali Özel Sayısı Eylül 2021.
- Statista. (2016). Vinyl record sales worldwide from 1997 to 2015. Vinyl record sales worldwide from 1997 to 2015.
- Statista. (2021a). Increase in vinyl sales at independent record stores during the week of Record Store Day in the United States from 2011 to 2018. <https://www.statista.com/statistics/537257/vinyl-unit-sales/>

9th INTERNATIONAL NEW YORK CONFERENCE ON EVOLVING TRENDS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH & PRACTICES

Statista. (2021b). Share of people who have bought a CD or vinyl in the last month worldwide in 2021, by age group. <https://www.statista.com/statistics/1272043/cd-vinyl-purchases-by-age-group-worldwide/>

Statista. (2022a). Album Buyers Keep It Old School. <https://www.statista.com/chart/26583/music-album-sales-in-the-united-states-by-format/>

Statista. (2022b). Unit sales of vinyl records in Australia from 2015 to 2020. <https://www.statista.com/statistics/693324/vinyl-sales-australia/>

Statista. (2022c). Vinyl Is Forever. <https://www.statista.com/chart/28008/estimated-life-expectancy-of-selected-audio-storage-media/>

Statista. (2023a). Change in music sales in the United States from 2009 to 2021, by category. <https://www.statista.com/statistics/188836/year-over-year-change-of-music-sales-in-the-united-states-2010/>

Statista. (2023b). LP/vinyl album sales in the United States from 1993 to 2021. <https://www.statista.com/statistics/188822/lp-album-sales-in-the-united-states-since-2009/>

Statista. (2023c). Retail value of LP / EP shipments in the United States from 1999 to 2022. <https://www.statista.com/statistics/186814/value-of-non-cd-album-shipments-in-the-us-music-industry-since-1999/>

Straw, W. (2009). The music CD and its ends. *Design and Culture*, 1(1), 79-91.

Technavio. (2023). Vinyl Records Market by Product, Distribution Channel, and Geography - Forecast and Analysis 2023-2027. <https://www.technavio.com/report/vinyl-records-market-industry-analysis>

VMRC. (2023). Vinyl Records Market Size And Forecast. <https://www.verifiedmarketresearch.com/product/vinyl-records-market/>

Vogel, B., & Vogel, B. (2011). Vinyl Record Reference Levels. In *The Sound of Silence: Lowest-Noise RIAA Phono-Amps: Designer's Guide*, 17-27.

Whitehouse, S. (2023). "Taking a chance on a record": lost vinyl consumption practices in the age of music streaming. *Consumption Markets & Culture*, 26(1).

Winters, P. E. (2016). *Vinyl records and analog culture in the digital age: Pressing matters*. Lexington Books.

